

Examenul național de bacalaureat 2024
Proba E. d)

Logică, argumentare și comunicare

Model

Profilul umanist din filiera teoretică, profilul servicii din filiera tehnologică și toate profilurile și specializările din filiera vocațională, cu excepția profilului militar

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă zece puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de trei ore.

SUBIECTUL I

(30 de puncte)

A. Scrieți pe foaia de examen litera corespunzătoare răspunsului corect, pentru fiecare dintre enunțurile de mai jos. Este corectă o singură variantă de răspuns.

1. Fundamentul demonstrației este:

- a. un ansamblu de raționamente valide
- b. un ansamblu de premise din care va fi conchisă teza
- c. o concluzie din care va fi dedusă teza
- d. o propoziție falsă

2. Raționamentul „*Toți delfinii sunt mamifere; prin urmare, unele mamifere sunt delfini.*” este:

- a. o conversiune simplă b. o obversiune c. un silogism d. o conversiune prin accident

3. Între termenii *Mihai Eminescu* și *autorul poeziei „Floare albastră”* există un raport logic de:

- a. încrucișare b. identitate c. ordonare d. contrarietate

4. Cuantorul propoziției „*Unele mamifere acvatice sunt balene.*” este:

- a. unele mamifere c. unele
- b. unele mamifere acvatice d. sunt

5. Pe aceeași treaptă a clasificării, între clasele obținute trebuie să existe raporturi de:

- a. încrucișare b. opoziție c. ordonare d. identitate

6. Din punct de vedere intensional, termenul *tigru siberian* este:

- a. absolut, concret b. negativ, simplu c. precis, distributiv d. general, nevid

7. Predicatul logic al propoziției „*Unii oameni sunt pesimiști din fire.*” este:

- a. sunt pesimiști din fire
- b. pesimiști
- c. pesimiști din fire
- d. sunt pesimiști

8. Este un exemplu de *propoziție universal negativă*, propoziția:

- a. Majoritatea oamenilor sunt persoane fericite.
- b. Multe activități extrașcolare sunt activități dedicate comunității.
- c. Multe dintre plante nu sunt plante iubitoare de apă.
- d. Hidrocentralele nu sunt instalații producătoare de energie atomică.

9. Extensiunea termenului *pictor impresionist* este formată din:

- a. tehnica de lucru a unor pictori
- b. totalitatea pictorilor impresionisti
- c. tablourile realizate de pictorii impresionisti
- d. participarea la expoziții

10. Propoziției categorice „*Toate poligoanele trilatere sunt triunghiuri.*” îi corespunde formula:

- a. SaP c. SeP
- b. SiP d. SoP

20 de puncte

B. Se dau termenii A, B, C, D și E astfel încât termenii A și B se află în raport de identitate; termenul C este o specie a termenului A, termenul D este specie a termenului B aflată în raport de încrucișare cu termenul C; iar termenul E se află, în raport de încrucișare cu termenul A și de contrarietate cu termenii C și D.

1. Reprezentați, prin metoda diagramelor Euler, pe o diagramă comună, raporturile logice dintre cei cinci termeni. **2 puncte**
2. Stabiliți, pe baza raporturilor existente între termenii A, B, C, D, E care dintre următoarele propoziții sunt adevărate și care sunt false (notați propozițiile adevărate cu litera **A**, iar propozițiile false cu litera **F**):
a) Unii E nu sunt C. c) Niciun B nu este C. e) Niciun A nu este D. g) Toți D sunt B.
b) Toți C sunt B d) Unii D sunt E f) Unii A sunt E. h) Unii C nu sunt A. **8 puncte**

SUBIECTUL al II-lea

(30 de puncte)

Se dau următoarele propoziții:

1. *Niciun cântec popular nu este lipsit de valoare stilistică.*
2. *Unele dimineți de vară sunt răcoroase.*
3. *Toți pictorii români contemporani sunt recunoscuți în diaspora română.*
4. *Unele societăți conservatoare nu sunt state moderne.*

A. Construiți, atât în limbaj formal cât și în limbaj natural, contradictoria propoziției 1, subcontrara propoziției 2, subalterna propoziției 3 și supraalterna propoziției 4. **8 puncte**

B. Aplicați explicit operațiile de conversiune și obversiune, pentru a deriva conversa și obversa corecte ale fiecăreia dintre propozițiile 1 și 2, atât în limbaj formal, cât și în limbaj natural. **8 puncte**

C. Construiți, atât în limbaj formal cât și în limbaj natural, contradictoria conversei supraalternei propoziției 4, respectiv, obversa conversei propoziției 3. **6 puncte**

D. Doi elevi, X și Y, opinează astfel:

X: *Dacă niciun fluture monarh nu este adaptat mediului acvatic, atunci toți fluturii monarh sunt neadaptați mediului acvatic.*

Y: *Se poate spune că unele legende istorice nu sunt mărturii atestate documentar, dacă ne bazăm pe faptul că unele mărturii atestate documentar nu sunt legende istorice.*

Pornind de la această situație:

- a. scrieți, în limbaj formal, opiniile celor doi elevi; **4 puncte**
- b. precizați corectitudinea/incorectitudinea logică a raționamentelor formalizate; **2 puncte**
- c. explicați corectitudinea/incorectitudinea logică a raționamentului elevului Y. **2 puncte**

SUBIECTUL al III-lea

(30 de puncte)

A. Se dau următoarele moduri silogistice: eio-2, aai-4.

- a) Scrieți schemele de inferență corespunzătoare modurilor silogistice date. **4 puncte**
- b) Construiți, în limbaj natural, câte un silogism care să corespundă schemelor de inferență scrise la subpunctul a). **4 puncte**
- c) Verificați explicit, prin metoda diagramelor Venn, validitatea modurilor silogistice date, precizând totodată decizia rezultată din reprezentarea grafică (de exemplu: mod silogistic valid/mod silogistic nevalid). **6 puncte**

B. Construiți, atât în limbaj formal cât și în limbaj natural, un silogism valid, prin care să justificați propoziția *“Unele comunități culturale sunt tradiționaliste.”* **6 puncte**

C. Se dă următorul silogism: *Se crede că unele populații arhaice nu erau societăți patriarhale, întrucât nicio societate patriarhală nu era o comunitate în care descendența să fie asigurată pe linie maternă și unele populații arhaice erau comunități în care descendența se asigura pe linie maternă.*

Pe baza silogismului dat, pentru fiecare dintre următoarele enunțuri scrieți, pe foaia de examen, cifra corespunzătoare și notați în dreptul ei litera A, dacă apreciați că enunțul este adevărat, sau F, dacă apreciați că enunțul este fals:

1. Termenul mediu este distribuit în ambele premise.
2. Concluzia silogismului este o propoziție particular afirmativă.
3. Niciun termen extrem nu apare distribuit în concluzie.
4. Termenul major este distribuit atât în premisa în care apare cât și în concluzie.

4 puncte

D. Se dă următoarea definiție:

Doina este un cântec popular extrem de apreciat de etnografi.

a) Menționați o regulă de corectitudine pe care o încalcă definiția dată.

2 puncte

b) Precizați o regulă de corectitudine a definirii, alta decât cea menționată la subpunctul a), construind totodată o definiție care să o încalce, având ca definit termenul „*doină*”.

4 puncte